

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-715/19-T

Název	Dětský domov Úsměv a Školní jídelna, Ostrava-Slezská Ostrava, Bukovanského 25, příspěvková organizace
Sídlo	Bukovanského 1355/25, 710 00 Ostrava-Slezská Ostrava
E-mail	info@ddov-bazaly.cz
IČ	61989321
Identifikátor	600031691
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Bc. Eva Chodurová
Zřizovatel	Moravskoslezský kraj
Místo inspekční činnosti	Bukovanského 1355/25, 710 00 Ostrava-Slezská Ostrava U Kapličky 117/4, 712 00 Ostrava-Muglinov
Termín inspekční činnosti	15. 4. 2019 – 17. 4. 2019

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaných dětským domovem podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu pro dětský domov.

Charakteristika

Dětský domov Úsměv a Školní jídelna, Ostrava-Slezská Ostrava, Bukovanského 25, příspěvková organizace (dále „školské zařízení“) vykonává činnost dětského domova (dále „DD“) a školní jídelny.

Dětský domov má tři rodinné skupiny na dvou pracovištích – Bukovanského 25 a U Kapličky 4 v Ostravě. Školské zařízení bylo plně obsazené. Z celkového počtu 24 dětí byly tři zletilé nezaopatřené osoby v péči zařízení na základě smlouvy o setrvání v DD do ukončení přípravy na povolání. V době inspekční činnosti byly čtyři děti na dlouhodobém pobytu v domácím prostředí.

Stravování dětí bylo zajištěno ve vlastní školní jídelně.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Stanovené cíle aktualizované koncepce rozvoje školského zařízení pro další funkční období ředitelka postupně naplňuje. Pro dosažení své vize provádí konkrétní kroky, které jasně a přesvědčivě vedou k realizaci vytýčených směrů koncepce, která je zaměřena především na vytváření vhodných podmínek k osvojení si základních vzorců chování, které si děti mohou odnést do dospělosti. Vzdělávání dětí umístěných v DD je uskutečňováno dle školního vzdělávacího programu (dále „ŠVP“), který srozumitelně a realisticky nastavuje úroveň jednotlivých kompetencí dětí pro každou věkovou skupinu. Navazující roční plán výchovně vzdělávací činnosti obsahuje široké spektrum činností, metod a forem práce vhodných pro komplexní rozvoj dětí. Školské zařízení zpracovává navíc i měsíční plány pro jednotlivé děti, které vhodně obsahují hodnocení předešlého období a naplňování cílů v programu rozvoje osobnosti dítěte pro další měsíc. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti, na jejichž obsahu se děti mají možnost podílet, konkretizují aktivity rodinných skupin pro jednotlivé dny v týdnu. V těchto týdenních programech nebyly vždy dostatečně implementovány cíle z programů rozvoje osobnosti dětí.

Kontrolní a hospitační činnost vykonávala ředitelka průběžně a její výsledky vyhodnocovala s pedagogy individuálně. Pravidelnou součástí jednání pedagogických rad byly závěry z hospitační činnosti, potřebné informace o analýze a řešení identifikovaných pedagogických jevů i organizační záležitosti. Ředitelka průběžně v každodenním kontaktu se zaměstnanci přijímá vhodná opatření. Vnitřní informační elektronický systém zařízení je přehledný, funkční a podporuje efektivní informovanost všech pedagogů. Řízení školského zařízení je pružné, systematické a všichni zaměstnanci mají jasné vymezení svých kompetencí.

V personální oblasti došlo od poslední inspekční činnosti k částečné obměně, zejména na pozici vychovatelů. Počet a složení zaměstnanců dětského domova umožňuje naplňovat komplexní péči o děti. V jedné rodinné skupině působili na pozici vychovatele vždy muž a žena, děti tak mohly přijímat přirozené rodinné vzorce chování. Profesní rozvoj pedagogických pracovníků ředitelka podporuje, na každý školní rok je zpracován plán dalšího vzdělávání. Pedagogičtí pracovníci se podle něj ve sledovaném období vzdělávali v souladu s potřebami zařízení. Noví vychovatelé měli v rámci zaškolení vhodné přiděleného mentora – zkušeného vychovatele.

Na pracovišti Bukovanského se nachází vedení DD a dvě rodinné skupiny, které mají k dispozici celé patro budovy. Prostory jsou estetické, čisté, vhodně modernizované

a dostatečně vybavené. Školské zařízení aktivně získává další zdroje financování pro zlepšení podmínek výchovy a vzdělávání dětí formou finančních a věcných darů. Bezprostředně na budovu navazuje přiměřeně velká zahrada s herními prvky, které děti aktivně využívají. Pracoviště U Kapličky tvoří dva byty na společném patře bytového domu. Jeden byt slouží jedné rodinné skupině a druhý byt obývají zletilé nezaopatřené osoby, které se připravují na osamostatňování. Prostory jsou vhodně modernizovány a esteticky udržovány, pouze sociální zařízení vyžaduje rekonstrukci.

Vedení DD vyhodnocuje bezpečnostní rizika, provádí analýzu úrazovosti a přijímá účinná opatření pro předcházení úrazům, míra úrazovosti dětí klesá. Vchody do prostor DD na obou pracovištích byly zabezpečeny proti vstupu cizích osob. Při minulých inspekčních činnostech bylo zjištěno bezpečnostní riziko – havarijný stav dvou balkonů hlavní budovy. Školské zařízení provedlo v roce 2016 opravu obou balkonů, čímž bylo zjištěné riziko odstraněno.

Stravování bylo dětem podáváno ve vkusně zařízené jídelně. Děti jsou seznamovány průběžně se zásadami zdravé výživy, což se odráželo v nabízené pestré stravě. O víkendech vychovatelé zajišťují celodenní stravování za pomoci dětí na rodinných skupinách v rámci osvojení si dovedností spojených s chodem domácnosti. V rodinné skupině v budově U Kapličky si v rámci přípravy na samostatný život starší děti v průběhu pracovního týdne denně připravují všechna jídla kromě oběda samostatně.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Rodinné skupiny byly vhodně tvořeny dětmi různého věku a pohlaví, což odpovídá skladbě běžných rodin a vytváří tak přirozené prostředí pro komunikaci, spolupráci a vzájemnou pomoc. Sourozenci byli umísťováni do jedné rodinné skupiny, čímž byly podporovány jejich vztahy. Každé dítě při příchodu do zařízení mělo určeného klíčového pracovníka, který měl na základě poznatků o aktuální situaci dítěte písemně stanovenou roli ve vztahu k naplňování jeho potřeb. Vychovatelé vytvářejí pro každé dítě specifické podmínky, které co nejlépe zajišťují řešení vzniklého aktuálního problému a je ve shodě s jeho potřebami, zájmy i celospolečenskými cíli. Komplexní systematické psychologické služby zajišťuje DD externím psychologem, který přichází cca dvakrát měsíčně do rodinných skupin.

Sledované vzdělávací činnosti dětí probíhaly v připraveném a podnětném prostředí. Pedagogové podporovali a rozvíjeli spontánnost dětí, navozovali atmosféru vzájemné důvěry a pochopení pro druhého. Partnerská komunikace a uplatňované pozitivní hodnocení výsledků dětí přirozeně posilovalo jejich sebedůvěru. Úkoly byly stanovovány jednotně i společně s cílem zapojit děti do plánování činností a s důrazem na jejich individualitu.

Při přípravě na vyučování vychovatelé ponechávali dětem dostatek prostoru pro samostatné řešení úloh, přičemž děti byly při plnění zadaných úkolů soustředěné a pozorné. Upevňování pracovních kompetencí probíhalo v rámci pravidelného úklidu, dětem byly rozděleny povinnosti přiměřené jejich věku, za jejichž plnění zodpovídaly. Osvojování návyku účelného využívání volného času dětí se vychovatelům dařilo, děti byly aktivní a samy činnosti iniciovaly. Vychovatelé také důsledně vytvářeli a upevňovali hygienické a společenské návyky, které děti měly přiměřeně osvojené. Z metod převažovaly dovednostní a praktické, dařila se spolupráce i vzájemná komunikace, aktivně byly rozvíjeny komunikativní a sociální kompetence dětí.

Děti s vychovateli v průběhu dne při komunikaci neformálně hodnotily své výsledky, dětem byl ponechán prostor pro sebevyjádření i pro vytvoření osobníhoázemí a soukromí. Pravidelně se konají rodinné komunity za účasti ředitelky, ve kterých se konzultuje prospěch a chování jednotlivých dětí, a od kterého se vyvíjí motivační výše kapesného. Děti

v rozhovorech uvedly, že většinou své problémy řeší osobně přímo s vychovateli, písemné formy nevyužívají. Uvedly, že pobyt v zařízení hodnotí pozitivně, a že se v DD nesetkaly s ponižováním, fyzickým trestáním nebo agresí. Pohyb mimo zařízení mají umožněn hlavně formou samostatných vycházek a tuto možnost také hojně využívají. Délka vycházek byla stanovena stejně pro všechny věkové skupiny dětí, což však děti vnímaly negativně. Budování a upevňování kvalitních mezilidských vztahů s vrstevníky dětí zařízení realizuje prostřednictvím jejich široké účasti v externích zájmových nebo volnočasových aktivitách. V DD se nenásilnou formou realizují zájmové aktivity, které jsou spojeny s prevencí sociálně patologických jevů. Monitoring rizikového chování je adekvátně prováděn denně. V období letních prázdnin se děti pravidelně účastní letních nebo jazykových táborů, rekreačních a ozdravných pobytů, což hodnotí velmi kladně.

ŠVP je naplňován, výchovně vzdělávací činnosti probíhaly ve shodě s deklarovanými cíli sociálního učení s důrazem na úspěšné dokončení základního vzdělání, přechod do středního vzdělávání a maximální samostatnost po odchodu ze zařízení.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Hodnocení výsledků vzdělávání je běžnou součástí života v zařízení. Systém hodnocení umožňuje sledovat úroveň individuálních výsledků v osobnostním rozvoji dětí týkající se jejich pokroků ve vztazích k lidem, v kontaktech s rodinou nebo jinými blízkými osobami, v sebeobslužných dovednostech, ve vztazích k povinnostem ve škole i v zařízení. Za občasné porušení povinností vymezených vnitřním řádem jsou dětem v odůvodněných případech ukládána opatření ve výchově, a to převážně formou omezení trávení volného času mimo zařízení nebo omezení sledování televize. DD dostatečně využívá možnosti uložení opatření ve výchově jako výrazně motivačního prostředku. Četnost ukládání těchto opatření, zejména kladných, je vysoká.

Vychovatelé vedou děti k hospodaření s penězi, možnost s nimi nakládat mají děti vesměs dle vlastního uvážení, a tím poznávají hodnotu peněz.

V prevenci rizikového chování využívá zařízení řadu činností a aktivit. K analýze a k přijetí vhodných opatření ke zjištěnému rizikovému chování využívá ředitelka také externí odborné pracovníky. Útěkovost dětí ze zařízení je trvale nízká. Minimální výskyt tohoto jevu lze také spojovat s příjemnou a téměř rodinnou atmosférou a v komunikaci zaměstnanců s dětmi, která je vstřícná a respektuje jejich potřeby.

DD aktivně podporuje pobyt dětí u zákonných zástupců, iniciuje jejich návštěvy v zařízení či telefonický kontakt zákonných zástupců s dětmi. Vedení zařízení do měsíce od nástupu dítěte do DD začíná intenzivně pracovat s rodinou v rámci naplňování hlavní vize školského zařízení, a to návrat dítěte do původní rodiny. Realizuje společná setkání za účasti dítěte, zákonného zástupce, sociálního pracovníka, vychovatele, ředitelky a stanovují si dílčí cíle v rámci obnovy funkcí rodiny. Vrcholem této intenzivní a systematické práce jsou dlouhodobé pobyty dětí v rodině, které se mohou plynule změnit na zrušení ústavní výchovy a návrat dítěte zpět do funkčního prostředí. Za poslední tři roky odešlo z 26 dětí před nabytím zletilosti 16 dětí zpět do původní rodiny, dvě zletilé osoby do samostatného života a osm dětí přešlo do jiného typu školského zařízení (výchovný ústav nebo dětský domov se školou). V regionálním srovnání je počet dětí, které se vrátily do původní rodiny před zletilostí ojedinělý.

Aktuální informace o své činnosti prezentuje školské zařízení ve výročních zprávách a na webových stránkách. Pro zajištění vzdělávacích potřeb dětí zařízení účelně spolupracuje se zřizovatelem, s odbornými lékaři, školskými poradenskými

a zdravotnickými zařízeními, Policií ČR. Kooperace s kmenovými školami dětí probíhá průběžně. Vychovatelé se pravidelně informují o prospěchu a chování dětí, dochází na třídní schůzky, náznaky školní neúspěšnosti jsou operativně řešeny. Příprava dětí s vychovateli na školu je kvalitní a účinná. Na doučování dětí se pravidelně podílejí i studenti vysokých škol v rámci své odborné praxe.

Pedagogové DD podporují děti v jejich aktivitě při výběru školy a následného profesního uplatnění. Názor dětí je respektován při zohlednění jejich vzdělávacích schopností a možností. Starší děti jsou systematicky zapojovány do projektů zaměřených na samostatný život. Učí se plánovat rozpočet domácnosti, smysluplně hospodařit se získanými penězi, své finance spravovat, ukládat si je a spořit. Jsou seznamovány se systémem sociální podpory, s jednáním na úřadech, péčí o své zdraví i sociální vztahy. Potřeby dětí pro samostatný život při ukončování ústavní výchovy jsou účelně individuálně zohledňovány a vyhodnocovány. Jejich přechod do samostatného života vedení dlouhodobě sleduje. Mladí dospělí, kteří opouštějí zařízení, využívají možnost chráněného bydlení zprostředkovaném DD. Zařízení se daří udržovat kontakty s mladými dospělými převážně v prvních letech jejich samostatného života, konzultují s nimi své záležitosti a DD také pravidelně navštěvují.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- V rodinných skupinách došlo ke genderově vyváženému obsazení vychovateli.
- Postupná modernizace a obnova vnitřního vybavení dětského domova.

Silné stránky

- Systematické osamostatňování dětí v rámci samostatného bydlení.
- Pracovnímu týmu dětského domova se daří vytvářet příjemnou a téměř rodinnou atmosféru, komunikace zaměstnanců s dětmi je vstřícná a respektuje jejich potřeby.
- Esteticky a vkusně upravené prostory rodinných skupin navozují rodinné prostředí.
- Pedagogičtí pracovníci podporují děti v navazování vrstevnických vztahů mimo zařízení prostřednictvím jejich účasti v externích zájmových nebo volnočasových aktivitách.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Některé cíle z programů rozvoje osobnosti dětí neobsahovaly konkretizované metody a formy, které by dokládaly, jak těchto cílů dosáhnout a nebyly vždy začleněny do týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti.

Příklady inspirativní praxe

- Školské zařízení aktivně a úspěšně vytváří podmínky pro návrat dítěte do původní rodiny.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- Provázat cíle programů rozvoje osobnosti dětí s obsahem týdenních programů výchovné vzdělávací činnosti.
- Diferencovat délku samostatných vycházek s ohledem na věk dětí.
- Modernizovat sociální zařízení na pracovišti U Kapličky.
- Analyzovat systém zaškolování nových pracovníků vzhledem k cílenému uplatňování stanovených výchovných postupů ve vztahu k dětem.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školského zařízení ve lhůtě do 20 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina školské právnické osoby s názvem Dětský domov Úsměv a Školní jídelna, Ostrava-Slezská Ostrava, Bukovanského 25, příspěvková organizace (úplné znění ke dni 26. 6. 2015)
2. Jmenovací dekret na ředitelku Dětského domova a Školní jídelny, Ostrava-Slezská Ostrava, Bukovanského 25, příspěvková organizace od 1. 12. 2012
3. Oznámení zřizovatele o pokračování výkonu funkce ředitele Dětského domova Úsměv a Školní jídelny, Ostrava-Slezská Ostrava, Bukovanského 25, příspěvková organizace ze dne 25. 9. 2018
4. Školní vzdělávací program pro dětský domov na období 2018 – 2022 s platností od 1. září 2018, aktualizace 31. 1. 2019
5. Koncepce rozvoje zařízení na období 2018 – 2023 ze dne 8. 8. 2018
6. Výroční zpráva o činnosti za školní rok 2017/2018
7. Záznamy z pedagogických rad za školní rok 2018/2019
8. Minimální preventivní program pro školní rok 2018/2019
9. Školní preventivní strategie školského zařízení na školní rok 2018 - 2021

10. Personální dokumentace zaměstnanců DD – aktuální stav k termínu inspekční činnosti (doklady o vzdělání, psychologická vyšetření, výpisy z evidence Rejstříku trestů)
11. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na školní rok 2018/2019
12. Vnitřní řád dětského domova platný od 1. září 2018, aktualizace 11. 2. 2019
13. Seznam udělených/uložených opatření ve výchově za období od 1. 1. 2018 do termínu inspekční činnosti
14. Roční plán výchovně vzdělávací činnosti pro školní rok 2018/2019
15. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti, vedené od září 2018
16. Zápisy z rodinných komunit
17. Knihy denní evidence 1. – 3. rodinné skupiny, vedené od září 2018 k termínu inspekční činnosti (v elektronické podobě)
18. Evidenční rozdělení dětí do rodinných skupin, platné k termínu inspekční činnosti
19. Osobní dokumentace dětí evidenčně zapsaných v zařízení
20. Programy rozvoje osobnosti dětí ve školním roce 2018/2019, měsíční plány rozvoje dětí
21. Smlouva o poskytnutí plného přímého zaopatření po skončení výkonu ústavní výchovy do ukončení přípravy na budoucí povolání (3krát)
22. Plán kontrolní a hospitační činnosti
23. Kniha úředních návštěv vedená od 1. 1. 2010
24. Rozvrh pracovní doby pedagogických pracovníků
25. Dokumentace školského zařízení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí
26. Kniha úrazů zavedená 1. 9. 2015
27. Rozbor školní úrazovosti za školní rok 2017/2018 ze dne 31. 8. 2018
28. Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2018

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Iveta Galušková, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Iveta Galušková v. r.

Mgr. Pavel Schönwälder, školní inspektor

Mgr. Pavel Schönwälder v. r.

Ing. Lada Bednárová, kontrolní pracovnice

Ing. Lada Bednárová v. r.

V Ostravě 10. května 2019

Datum a podpis ředitelky školského zařízení potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Bc. Eva Chodurová, ředitelka školského zařízení

Bc. Eva Chodurová v. r.

V Ostravě 13. května 2019